

σχήματος, τῆς ἀφετηρίας πάντων τῶν λοιπῶν σχημάτων.

Τὸ ἐνστικτον παρακινεῖ τὸ παιδίον νὰ ἐπασχολῇται πάντοτε κατὰ πλαστικὸν τρόπον. Κατασκευάζει σχήματα, εἴτε πλάττον ὑγρὰν ἄμμον καὶ χαράσσει ἐν αὐτῇ σχήματα διὰ τοῦ δακτύλου ἢ διὰ τοῦ ξυλαρίου· εἴτε κατασκευάζον παντὸς εἶδους οἰκοδομὰς μὲ οἰαδήποτε προσπίπτοντα εἰς τὰς χεῖράς του ὑλικά· ἢ τέλος διπλῶνον καὶ ἀναδιπλῶνον τεμάχια χάρτου ἢ ὑφασμάτων. Πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ ζητεῖ πάντοτε νὰ ἐπασχολῇ τὰς χεῖράς του ἢ νὰ σχηματίζῃ τι ἐξ οἰοῦδήποτε προϋόντος.

Ὁ ἄνθρωπος ἀληθῶς ἐγεννήθη καλλιτέχνης, παραγωγὸς, ἐφευρέτης, δημιουργὸς τέλους ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν δυνάμεών του, ὡς κατ' εἰκόνα Θεοῦ δημιουργημένος. Ἀλλὰ τὸ εἰς ἐαυτὸ ἐγκαταλελειμμένον παιδίον τυχαίως μόνον ψηλαφῶν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐμφύτου ταύτης ἀνάγκης του, δὲν ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ, δὲν πραγματοποιεῖ ἐκεῖνο, ὅπερ ἡδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ.

Ὁ Φρόεβελ διὰ τῶν καταλλήλων ὑλικῶν παρέχει αὐτῷ εὐκόλον μέσον, ὅπως διὰ τούτων παραστήσῃ τὰς ιδέας τοῦ σαφῶς διὰ τῆς παραγωγῆς οἰοῦδήποτε ἔργου.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διασκεδαστικῆς ἐργασίας ἐξασκοῦν παντοιοτρόπως τὴν δεξιότητα τῶν χειρῶν, διεγείρει τὸ παιδίον εἰς παρατήρησιν, εἰς ἐρευναν, εἰς σύγκρισιν μετὰ πλείονος ἀκριβείας καὶ ἰδίως μετὰ πλειότερας εὐκολίας. Ἡ δ' εὐκολία καὶ ἀκριβεία τῆς συγκρίσεως εἶναι οἱ πρῶτοι ὅροι τῆς ἀντιλήψεως.

Ὅτι τὸ παιδίον παράγει κατὰ κανόνα, κατὰ νόμον ὠρισμένον, ὅστις τῷ προτρέπει ν' ἀναζητῇ τὴν ἀντίθεσιν σχήματος δοθέντος καὶ νὰ ἐνώνῃ τὰς δύο ταύτας ἀντιθέσεις διὰ τοῦ μεσάζοντος (τὸ μεσάζον εἶναι σχῆμα, οὗ ἡ ὁμοιότης μετέχει ἀμφοτέρων τῶν ἀντιθέτων σχημάτων), παρέχει αὐτῷ τὴν πρώτην ιδέαν τοῦ ὁργανισμοῦ. Διότι καὶ αὐτὸ καταρτίζει ὁργανισμόν, κατασκευάζον ἐν ὅλῳ ἐκ διαφόρων μερῶν, καὶ ἐνὼν πολλὰ συμπληρωμένα σχήματα ὡς νέα μέρη μεγαλειτέρου συμπλέγματος. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον πράττει ὅ,τι πᾶς καλλιτέχνης, πᾶς διοργανωτὴς ἀναγκάζεται νὰ πράττῃ· ἐφαρμόζει δηλ. κανόνα τινά, νόμον, ὅπως καταρτίσῃ συνδυασμοὺς πρὸς ὠρισμένον σκοπόν. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΟΙΝΟΣ ΜΕΤΡΙΟΣ ΜΟΝΟΝ ΡΑΝΝΥΕΙ. . .

Διὰ τὸν ἐργαζόμενον, τὸν καταναλίσκοντα δύναμιν μυῶν ὁ οἶνος εἶναι ἀναγκασιότατος. Ἐν τοῖς χωρίοις δὲ καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες σκάπτουσιν ἢ ἐργαζόμεναί πως θέλουσι τὴν παρὰ τὸ πλευρὸν βαμβύλιν πλῆρη οἴνου ἀναλογεῦντος μίαν ὁκάν δι' ἕκαστον ἄτομον· ὁ οἶνος οὗτος πινόμενος κατὰ διαλείμματα συγκατεῖ τὰς δυνάμεις πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας, μετὰ τὸ πέραν τῆς ὁποίας οἱ ἄνδρες συνήθως μεταβαίνουν εἰς τὸ οἶνοπωλεῖον πρὸς πόσιν ἄλλων 50—100 δρα-

μίων ὡς ἐπιδόρπιον. Καὶ ἡ ἐλαχίστη ὁμῶς ὑπὲρ τὸ κεκανονισμένον πόσις ἔχει μεγάλην εἰς αὐτοὺς ἐξηντλημένους ἐκ τῆς ἐργασίας ἐπίδρασιν καὶ μάτην τότε προλέγουσιν εἰς ὑγείαν.

Ἰδοὺ δύο περατώσαντες τὴν ἐργασίαν των· συνηντήθησαν ἀφοῦ ὁ εἰς εἶχε καταπίει καὶ τὸ ὡς ἄνω, ἑκατοστάρι. Ὁ δεῦτερος τὸν παρασύρει εἰς τὸ οἶνοπωλεῖον, ὅπου ἤρξαντο δευτέρας ἐκδόσεως ἑκατοσταρίων, ἡ εὐθυμία δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ καὶ μετ' αὐτὴν ἡ ὅλη οἰκία ἐστρέφετο περὶ τὸν πρῶτον ὡς περὶ τὸν ἄξονά της· αἱ διαταγαὶ ἐδίδοντο ἀλλεπάλληλοι καὶ ἀμφοτέρων τὰ βαλάντια ἐκενώθησαν.

Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς διασκεδάσεως των ταύτης ὑπῆρξε τὸ ἐξῆς· ὁ μὲν πρῶτος ὠδηγήθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὅθεν ἐξῆλθε τὴν ἐπομένην ἀπολέσας καὶ τὸ ἡμερομίσθιον χωρὶς εὐτυχῶς νὰ πληρώσῃ ὡς ἀλλαχοῦ καὶ τι πρόστιμον· ὁ δ' ἄλλος μετέβη παρὰ τῇ οἰκογενεῖα του ἄνευ ὀβολοῦ καὶ συνσιπῶς ἐκοιμήθη καὶ αὕτη οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν βοηθημένη νῆστις. Ἄμα δ' ἐξύπνησεν ἄεν ποτήριον, ἐσκέπτετο, δυναμόνει· δύο συνεπιφέρουν καὶ ἄλλο, ὅπερ παραλῦει ὄχι μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ βαλάντιον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀδικεῖ».

ΙΩΣΗΦ ΓΑΡΙΒΑΛΔΗΣ

«Τὸ ὄνομά του εἶναι ἱστορία· αἱ πράξεις του τοσοῦτον μεγάλαι, ὥστε οἱ ἡμέτεροι ἀπόγονοι δὲν θὰ πιστεύσωσιν εἰς αὐτάς καὶ θὰ νομίζωσιν ὅτι εἶνε μυθολογία. . . . Εἶνε ὁ μυσταγωγὸς τῆς Ἰταλικῆς ιδέας, νέος Λεωνίδας, κεραυνὸς τῶν μαχῶν, ἐλευθερωτὴς τῶν λαῶν.» Περὶ τοιούτου λοιπὸν μεγάλου, θεῖου, ἀγίου, ὅ,τι τις καὶ ἂν εἴπῃ δὲν θέλει εἶσθαι οὐδ' ἀνταῦ-

ΙΩΣΗΦ ΓΑΡΙΒΑΛΔΗΣ

γεια ὡχρὰ αἰγλης ἰσοθέου. Χάριν ὅμως τῶν ἀναγνωστῶν μας θὰ σταχυολογήσωμεν ὀλίγα, ἔ ταῦτα χρονολογικὰ τοῦ βίου του ἵνα οὕτω ὀλιγώτερον ἔλεγχον συνηδῆσεως ὑποστῶμεν ὅτι οὐδὲν εἶπομεν, ἀλλ' ἀφίνοντες τὰ γεγονότα νὰ ὁμιλήσωσι.

Ὁ Ἰωσήφ Γαριβάλδης ἐγεννήθη ἐν Νίσσῃ τὴν 4 Ἰουλίου 1807 καὶ μόλῃν τὴν ἐπιμονὴν τῆς μητρὸς του ὅπως ἐκπαιδεύσῃ αὐτὸν διὰ τὸ ἱερατεῖον ἐγένετο ναύτης. Ὡς σκοπὸν τοῦ βίου του ἔθετο τὴν Ἰταλικὴν

ἐνότητά καὶ πρώτην φορὰν εἶδε τὸ ὄνομά του ἐντυπον φεύγων ἐν Μασσαλίᾳ, ὡς καταδικασμένος ὑπὸ τοῦ Καρόλου Ἀλβέρτου νὰ τουφεκισθῇ ἐκ τῶν νώτων, ἕνεκεν συμμετοχῆς ἐντὶν ἐπαναστατικῇ ἀποπεύρῃ. Ἐντεῦθεν μετέβη εἰς Μαύρην Θάλασσαν, ἐκεῖθεν εἰς Νότιον Ἀμερικὴν. Ὅτε Πίος Θ'. ἔστειλε στρατεύματα εἰς Πῶ, ὁ μέγας φιλόπατρις προσήνεγκεν αὐτῷ τὰς ὑπηρεσίας του καὶ ἀφίχθεις ἐν Ἰταλίᾳ ἔθεσε τὸ ξιφὸς του εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ καταδικάσαντος αὐτὸν εἰς του-

φεκισμὸν Καρόλου Ἀλβέρτου καὶ ἐγένετο στρατηγὸς ὑπὸ τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τοῦ Μιλάνου. Μετὰ τὴν φυγὴν Πίου τοῦ Θ'. μετέβη εἰς Ῥώμην ἀρχηγὼν τῆς Ἰταλικῆς λεγεῶνος, ὅθεν, πεισθεὶς ὅτι πᾶσα ἀντίστασις ἦν ἀδύνατος, ἐφυγεν ἵνα μετὰ 4,000 ἀνδρῶν ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῆς Βενετίας. Ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ ἔθαψε τὴν σύζυγόν του, ὑποστὰς τὴν λύπην τοῦ ν' ἀνορύξῃ ὁ ἴδιος τὸν τάφον τῆς ἐν τινὶ κηπαρίῳ χωρικῆς τινὸς καλύψεως. Ἐλθὼν ἐνταῦθα εἰς Πεδεμόντιον ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατηνάλωσεν ὁλόκληρον ἐπταετίαν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ὅτε μὲν παραδίδων μαθήματα, ὅτε ἐμπορευόμενος καὶ ὅτε κατασκευάζων κηρία ἐξ αἰλείματος πρὸς συντήρησίν του. Τῷ 1854 ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν — τῷ 1859 ὅτε ἀπεφασίσθη ἡ Γαλλο-Ἰταλικὴ συμμαχία τῷ ἐνεπιστεύθη ἡ ἀρχηγία ἐνὸς σώματος — τὸ Παλέρμον ἡλευθερώθη — ἐν Νεαπόλει προσεκλήρυχθη ἐλευθερωτής. «Ὁ Ἐπαμεινώνδας» θνήσκων εἶπεν ὅτι ἐγκατέλειπε δύο τέκνα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ Λευκτρά καὶ τὴν Μαντίνειαν. — Ὁ Γαριβάλδης ἐπανέδωκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν δύο τέκνα τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Παλέρμον — ὑπέγραψεν ἐκ τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου τὸ διάταγμα δι' οὗ αἱ δύο Σικελίαι ἀπετέλεσαν μέρος τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Ῥώμην «ιεράς ὁδοῦ» ἐτραυματίσθη ὑπὸ ἰταλικῆς σφαίρας, ἀλλὰ χωρὶς νὰ μνησικακίσῃ τῷ 1860 ἐδέχθη τὴν ἀρχηγίαν σώματος ἐθελοντῶν κατὰ τῆς Αὐστρίας τραυματισθεὶς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ταύτῃ, ἀποληξάσῃ εἰς βεβιασμένην ἐξοδὸν ἐκ τοῦ Τυρόλου, καὶ ἐκδικηθεὶς οὕτω τὴν πρώτην πληγὴν. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκ τοῦ ἐν Γενεύῃ Συνεδρίου τῆς εἰρήνης συνελήφθη ἐν Συναλούγκῃ καὶ ἀπεστάλῃ αἰχμάλωτος εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅθεν κατωρθώθη νὰ φύγῃ ἔκ μετὰ τὰ τοῦ *Monterotondo* πάλιν συνελήφθη ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐπανεστάλῃ εἰς Καπρέραν, ὅπου ἐκρατήθη αὐστηρῶς ἐπιτηρούμενος μέχρι τοῦ 1870, ὅτε ἀτμόπλοιον προσεγγίσαν ἐκεῖ τὸν ἀνὴρ πᾶσι σχεδόν — ἀπῆλθεν εἰς τὴν κινδυνεύουσαν Γαλλίαν — ἐγένετο στρατάρχης τῶν Βοσγίων καὶ τὴν 22 ὁρίου κατὰ τὴν ἐν Διζὸν μάχην ἀκίνητος ἐκ τῶν ρευματισμῶν διηύθυνεν ἀπὸ ἀμάξης ἀνοικτῆς τὸ πυροβολικόν. Μετὰ τὴν υποχώρησιν ἐξελέγη διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας πληρεξούσιος τῆς Ἀλγερίας ἐν τῇ Γαλλικῇ συνελεύσει ἥτις ἠκώρωσε τὴν ἐκλογὴν του, δι' ὃ ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ παρητήθη διακηρύξας ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παρακάθῃται μετ' ἐκείνων οἵτινες ἀπηγόρευσαν τὴν εἴσοδον ἐκεῖ εἰς τὸν μόνον στρατηγὸν τῆς Γαλλίας ὅστις δὲν ἐνίκηθη.

Ἦδη ἔλκειν ὁ ἐνεργὸς αὐτοῦ βίος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἔκπεσθη εἰς Καπρέραν μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας του, ὑπὲρ ἧς τὸ 1876 ἐδέχθη τὸ ἐθνικὸν δῶρον 1,000,000 φράγκων μετὰ προσθέτου ἰσοβίου συντάξεως 50,000 φρ. ἐτησίως καὶ τὴν 2 Ἰουνίου (ν) ἐν Καπρέρᾳ κατὰ τὴν 6 1/2 μ. μ. ἐξέπνευσε.

«Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ διηγούνται ὅτι φωνὴ ἀπὸ τῶν θαλασσῶν ἠκούετο βοᾶσα «ἀπέθανε»,

τοιουτοτρόπως καὶ νῦν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον φερομένην εἰδήσιν ὁ «Γαριβάλδης ἀπέθανεν» οἱ λαοὶ ἀπαντῶσι διὰ θρήνων ἀναγγελόντων ὅτι σὺν τῷ Γαριβάλδῃ ἐκλείσθη ἡ ἥρωϊκὴ ἐποχὴ τοῦ αἰῶνος».

Ἄλλ' ὅχι δὲν ἀπέθανε, ὡς δὲν ἀπέθανεν ὁ Ἀριστείδης ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὁ Κανάρης. Ζῇ καὶ θὰ ζῇ πάντοτε ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ὡς τὸν βλέπετε, ἀκμαῖος καὶ πάντοτε ὁδηγὼν εἰς μάχην.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

«Ἐγὼ βοῶς τὸν κτησάμενον καὶ νόθος τὴν φάνην κυρίου αὐτοῦ».

(Ἡσαΐας Α'. 3).

I

Μικρὰ καὶ πενιχρὰ καλύβη ἐν μέσῳ λειμῶνος ἀνθοῦ, ἦτο ἡ μόνη κατοικία ὑλοτόμου πρεσβύτου. Οὐδένα σύντροφον τοῦ βίου αὐτοῦ εἶχεν, εἰμὴ μικρὰν αἶγα, ἣν ἐκάλει Λευκὴν καὶ τινα προβεβηκότα κύνα, δὴ ὠνόμαζε Πύραμον.

Καθ' ἐκάστην πρωΐαν τῆς αἰγὸς αὐτοῦ τὸ γάλα πίνων ἀνεκούριζεν οὕτω τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐδαίμονα αὐτοῦ ζώην, ἣν διῆγεν ἐν εὐτυχίᾳ· διότι ἦτο μακρὰν τῆς κοινωνίας, μακρὰν τῆς τύρβης τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. Ἐνόμιζεν ἐαυτὸν εὐδαίμονα· καὶ ἀληθῶς δὲν ἠπατάτο· πατέρα εἶχε τὸν Θεόν, μητέρα δὲ τὴν φύσιν, ἥτις παρείχεν αὐτῷ πᾶν τὸ ὥραϊον, πᾶν τὸ μαγευτικόν, πᾶν τέλος, τὸ παρέχον τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαίμονα ζώην.

Ἦτο γέρον, ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ βαδίσας τὰ ἔχνη τῶν εὐσεβῶν, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, καὶ μισήσας καὶ ἀποστραφείς τὴν τῆς ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας. Τοιοῦτος ἦτο καὶ τοιοῦτος νῦν ὑπάρχει· ὁ δὲ Θεὸς ἀνταπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἡτυχιάν καὶ τὸν ἥρεμον βίον.

II

Ἦτο πρωΐα. Πρωΐα πλήρης δρόσου, γοητείας καὶ μύρων. Ὁ ἥλιος μόλις διὰ τῶν ἀκτίνων του τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθέων ἐθώπευεν, ὅτε διέκρινέ τις οὐ μακρὰν τῆς καλύβης ἄνθρωπον βαδίζοντα καὶ ἀναρρίχῶμενον λοφίσκον· ἐνόμιζε τις μακρόθεν, ὅτι ἦτο ἀνὴρ τριακοντούτης· ἀλλ' ἐὰν ἐκ τοῦ πλησίον παρετήρει αὐτὸν ἤθελε διακρίνει γέροντα σεβάσμιον ἀλλ' ἰσχυρᾶς κράσεως, καίτοι ἐβδουμήκοντα ἔτη φέροντα ἐπ' ὤμων.

Ἦτο ὁ γέρον. Δὲν παρῆλθον στιγμῆ καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λοφίσκου. Ἀφοῦ δὲ σαρπεῖαν ζύλων συνήθοισε, τὰ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ κατήρχετο βραδέως τὸν λόφον.

Ἦ φύσις τὴν καλλονὴν αὐτῆς καὶ τὴν μαγευτικὴν ἁρμονίαν δεικνύουσα, ἐνέπνεεν αὐτὸν χαρὰς ἀπλήστου. Οὐδεὶς θόρυβος, οὐδεμίᾳ ταραχῇ, ἐτάραττε τὴν γαληνιαίαν καὶ ἥρεμον πορείαν αὐτῆς, ἧς τὴν ἁρμονίαν ἠκολούθουν μελωδικῶς τὰ ἄσματα τῶν ἀηδόνων.

Μικρὰ τις καὶ λεπτὴ φωνή, ὡσεὶ κλαίωντος, διετὰ